

SHORTCUT

MAŁE HISTORIE, WIELKIE SPRAWY

PRZEWODNIK PO PROJEKCIE

SHORTCUT

**MAŁE
HISTORIE,
WIELKIE
SPRAWY**

PRZEWODNIK PO PROJEKCIE

SHORTCUT

MAŁE HISTORIE,
WIELKIE SPRAWY

MATERIAŁY POMOCNICZE. ZESTAW NARZĘDZI

Żyjemy w kulturze audiowizualnej, posługującej się filmem jako jednym z kluczowych narzędzi komunikacji. Filmy dostarczają nam rozrywki, informacji, argumentów za określonym światopoglądem, wzorców zachowań. Nawet jeśli nie chodzimy do kina i wolimy sport od seriali, nie uciekniemy od ruchomych obrazów w telewizyjnych wiadomościach, na wykładach, w serwisach społecznościowych czy też w trakcie kampanii wyborczej do parlamentu. Mamy z nimi styczność także jako twórcy amatorzy choćby wtedy, gdy nagrywamy relację z urodzin kolegi albo teledysk z apelem w ważnej dla nas sprawie. Film jest wszechobecny, a opanowanie zasad rozumienia i tworzenia komunikatów audiowizualnych przestaje być supermocą pasjonatów, a staje się jedną z kluczowych umiejętności świadomego obywatela, odpornego na medialną manipulację i gotowego do udziału w demokratycznym podejmowaniu decyzji.

Choć mało kto kwestionuje dziś powyższe założenie, rzadko znajduje ono odzwierciedlenie w programach edukacji szkolnej. Brak odrębnych, kompleksowych zajęć – a także przygotowania pedagogów do ich prowadzenia – skutkuje wybiórczym podejściem do komunikacji audiowizualnej. Edukacja O filmie i DO filmu, skupiona na aspektach technicznych sztuki filmowej i jej walorach estetycznych, często nie uruchamia świadomości potencjału kamery jako narzędzia autoekspresji i zmiany społecznej. Edukacja POPRZEZ film, dla której medium audiowizualne to przede wszystkim narzędzie ilustrowania treści przedmiotowych i angażowania uwagi, nie przygotowuje do świadomego odbioru ani do własnych prób twórczych. W rezultacie rozwojowi zaawansowanych umiejętności technicznych u uczniów często nie towarzyszy poczucie celu i sensu własnej oraz cudzej twórczości – i na odwrót. Film – tak, wydawałoby się, oswojony i bliski – wciąż pozostaje zagadką.

Program „Shortcut – małe historie, wielkie sprawy”

W odpowiedzi na tę sytuację organizacje partnerskie z czterech krajów europejskich (Czech, Irlandii, Polski i Portugalii) opracowały program „Shortcut – małe historie, wielkie sprawy”, w którym edukacja filmowa oraz edukacja społeczna i obywatelska wzmacniają się nawzajem, czerpiąc ze swoich zasobów. Narzędziownik edukacyjny, będący efektem tej międzynarodowej współpracy, to zestaw europejskich filmów krótkometrażowych i materiałów pomocniczych, gotowych do wykorzystania na zajęciach przedmiotowych, wychowawczych i pozalekcyjnych z uczniami w wieku 12–18 lat. Stanowi połączenie angażującej **ramy tematycznej** odnoszącej się do problemów i dylematów żywo obecnych w życiu młodych ludzi, **metod** zaczerpniętych z różnych podejść edukacyjnych i **narzędzi** wprowadzających do klasy emocje, wgląd i wartość osobistego doświadczenia, czyli **poruszających filmowych historii**.

Oto nasza propozycja:

- spójna rama tematyczna odnosząca się do problemów współczesnej Europy, pozwalająca rozwijać u uczniów świadomość obywatelską, wzmocnić ich podmiotowość we włączaniu się do życia społecznego oraz przygotować do dorosłego życia;
- 13 (10 wiodących, 3 dodatkowe) europejskich filmów krótkometrażowych z bohaterami (najczęściej w wieku zbliżonym do widzów) ilustrującymi osobisty wymiar zagadnień z ramy tematycznej;
- pakiet materiałów pomocniczych do realizacji celów edukacyjnych ujętych w podstawie programowej, a także dodatkowych projektów i działań;
- kompleksowe wsparcie nauczycieli i edukatorów w edukacji filmowej – ambitna oferta różnorodnych form i rodzajów filmowych, bogata baza materiałów do analizy filmów i ćwiczeń twórczych;
- proeuropejski przekaz wynikający z czytelnego odniesienia do modelu „Kompetencji dla kultury demokracji” Rady Europy i takich zagadnień, jak otwartość na różnorodność, odpowiedzialność społeczna, samodzielność w uczeniu się, empatia oraz szereg innych kompetencji koniecznych dla harmonijnego współżycia w zróżnicowanej Europie;
- całość dostępna na nieodpłatnej platformie streamingowej dla zarejestrowanych nauczycieli.

Więcej informacji na temat programu można znaleźć na kolejnych stronach przewodnika, pełna oferta jest zaś dostępna po zalogowaniu na stronie **www.shortcut.ceo.org.pl**. Do zobaczenia w programie „Shortcut – małe historie, wielkie sprawy”!

Działania finansowane przez program Unii Europejskiej „Kreatywna Europa MEDIA” oraz ze środków otrzymanych z NIW-CRSO w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO.

JAK PRACOWAĆ Z NARZĘDZIOWNIKIEM „SHORTCUT – MAŁE HISTORIE, WIELKIE SPRAWY”

Narzędziownik „Shortcut – małe historie, wielkie sprawy” obejmuje filmy krótkometrażowe oraz materiały pomocnicze. Te ostatnie to aż siedem różnych pomocy metodologicznych reprezentujących odmienne doświadczenia partnerów programu – od tekstów źródłowych po scenariusze lekcji i prezentacje w PowerPoint. By zaoferować Państwu lepszą orientację w tej różnorodnej i interdyscyplinarnej ofercie, przedstawiamy w tym miejscu naszą ideę łączenia metod, tak by wzmacniały się nawzajem i pozwalały osiągać podobne cele. Opiera się ona na kilku spójnych założeniach.

ZAŁOŻENIE PIERWSZE

Umiejętnie dobrany i wprowadzony film przynosi klasie autentyczne przeżycie, a to z kolei pozwala na naukę poprzez **doświadczenie**, będącą zdaniem wielu pedagogów kluczem do trwałego wzrostu wiedzy i zmiany postaw. Wzbudzone w trakcie projekcji emocje, skojarzenia i wspomnienia ułatwiają **refleksję** nad określonymi kwestiami, tworzą również sprzyjający kontekst do prezentacji odnośnych teorii i formułowania bardziej **ogólnych reguł i prawidłowości**. To one, a także powiązane z nimi **ćwiczenia kompetencji**, mogą być prawdziwym celem kształcenia na lekcji – film utoruje im drogę, umożliwiając bardziej skuteczne i długotrwałe oddziaływanie. Przedstawione w narzędziowniku scenariusze lekcji i prezentacje zawierają propozycje na każdy z powyższych etapów: pytania do dyskusji i refleksji, praktyczne ćwiczenia, komponent teoretyczny. Stanowią zamknięte całości gotowe do wykorzystania na lekcji, można też wybrać fragmenty i połączyć je w nowy zbiór, dopasowany do konkretnych potrzeb.

ZAŁOŻENIE DRUGIE

Filmy w programie zostały dobrane z myślą o jak największej przystępności dla młodych widzów; ich długość nie przekracza 30 minut, wiek bohaterów i bohaterek jest zaś zbliżony do wieku adresatów programu (12–18 lat). Forma niektórych opowieści może wydać się Państwu zbyt wyrafinowana dla widzów mniej obytych z językiem filmu – zachęcamy jednak do podejmowania ryzyka, reakcja młodzieży może bowiem zaskoczyć. Jeśli mimo wszystko uznają Państwo, że w danym przypadku warto ułatwić odbiór i wzmocnić osobiste zaangażowanie widzów, podpowiemy, jak przygotować seans. W narzędziowniku znajdą Państwo wiele inspirujących ćwiczeń pozwalających aktywnie wprowadzić temat i zaciekawić uczniów. Żywimy przekonanie, że w odpowiednim kontekście każdy z proponowanych filmów daje szansę na relację i emocjonalne przeżycie.

ZAŁOŻENIE TRZECIE

Jako autorzy narzędziownika pasjonujemy się sztuką filmową; jest ona dla nas interesująca sama w sobie. Mamy świadomość, że nie każdy dzieli tę fascynację. Badania łódzkiego Narodowego Centrum Kultury Filmowej opublikowane w raporcie „Alfabetyzm filmowy. Alfabetyzm filmowy uczniów łódzkich szkół podstawowych i średnich”¹ wskazują, że film zajmuje dalsze miejsce na liście zainteresowań młodzieży – za sportem, muzyką czy podróżami. Ale te same analizy pokazują, że blisko połowa badanych uczniów szkół ponadpodstawowych ma za sobą doświadczenie kręcenia filmu, przy czym dość nisko ocenia własne próby twórcze (około 3,5 w polskiej skali ocen szkolnych). Przekaz audiowizualny jest naturalnym rodzajem komunikacji dla wielu młodych użytkowników mediów, a brak znajomości języka filmowego może ją utrudniać

i zniekształcać. Oto kolejny – obok wielu innych – argument za tym, by podejmować z uczniami kwestie formy filmowej i kształtowania kompetencji świadomego odbiorcy i twórcy mediów.

ZAŁOŻENIE CZWARTE

Przeglądanie się środkom filmowym nie musi wymagać zaawansowanej wiedzy filmoznawczej ani odrębnych, pogłębionych zajęć poświęconych zagadnieniom formalnym. Sięgając po materiały z narzędziownika, dopasują Państwo poziom analizy do swoich potrzeb. Filmoznawcze teksty źródłowe opracowane przez Os Filhos de Lumière pozwolą Państwu przygotować się do zajęć, proste zaś ćwiczenia praktyczne dotyczące analizy języka danego filmu sporządzone przez The Nerve staną się podstawą do refleksji nad tym, w jaki sposób dźwięk, scenografia, kolory i kadrowanie opowiadają daną historię i co mówią o jej bohaterach. Dobrym pomysłem dla początkujących w analizie filmowej będzie rozpoczęcie lekcji z filmem właśnie od tego etapu, np. od pracy z kadrami i zbierania pomysłów na to, czego można się z nich dowiedzieć o historii i jej bohaterach. Zajęcia uzupełnią ćwiczenia twórcze – w narzędziowniku pojawia się wiele propozycji działań, które pozwolą uczniom przetestować świeżo nabytą wiedzę o języku filmu w praktyce. Będą one też atrakcyjnym urozmaicheniem zajęć i sposobem na integrację grupy.

Więcej informacji i konkretnych wskazówek znajdą Państwo na stronie programu i w poszczególnych materiałach dydaktycznych. Zachęcamy do rejestracji na platformie i życzymy powodzenia w pracy z narzędziownikiem!

¹ Badania objęły 500 uczniów w wieku 9–19 lat i zostały przeprowadzone techniką ankiety audytoryjnej. Patrz: *Alfabetyzm filmowy. Alfabetyzm filmowy uczniów, łódzkich szkół podstawowych i średnich*, red. Barbara Fronczkowska, Narodowe Centrum Kultury Filmowej, Łódź 2019 s. 25–26.

BĄDŹ ZMIANĄ!

Szkolny chór jako metafora społeczeństwa i pretekst do rozmowy o tym, jak kształtować dobre międzyludzkie relacje. Nowa uczennica Zsófi staje się ofiarą niesprawiedliwego traktowania. Wraz z przyjaciółką, Lizą, podejmuje walkę o swoje prawa. Nagrodzony Oscarem film Kristófa Deáka zainspiruje zajęcia dotyczące empatycznego przywództwa i budowania grup, w których jest miejsce dla każdego.

SPÓJRZ NA MNIE

Filmowa panorama społeczna współczesnej Lizbony, która nie ma nic wspólnego z pocztówkowym szczęściem. Historia zamkniętego w sobie Ráfy, który staje wobec dorosłych wyzwania, uświadomi widzom, że nawet w zamożnej Europie tzw. „start życiowy” może przebiegać w bardzo trudny sposób. Film wspierają materiały edukacyjne poświęcone prawom dzieci i młodzieży, rozwijające empatię i uważność na innych.

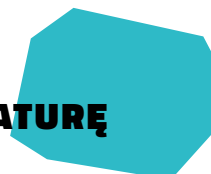
NIE JESTEŚ SAM

Telefon zaufania dla dzieci i nastolatków to instytucja, o której ciągle wiemy zbyt mało. Duński dokument inscenizowany *Słucham* przybliży nam problemy dzwoniących młodych ludzi i pracę konsultantów, którzy udzielają im wsparcia. Seans tego filmu uzupełnią dwie inne opowieści o współczesnej kondycji dzieci i młodzieży – *Strach – mały łowca*, oraz *Byłem zwycięzcą*. Spotkanie z tymi wyjątkowymi historiami to doskonały pretekst do zadania pytań o to, czy wiemy, gdzie szukać wsparcia i jak rozmawiać z innymi, by pomóc.

NIEZNANE TERYTORIUM

„Była sobie mała dziewczynka, której serce biło szybciej niż innym ludziom...” – tak rozpoczyna się portugalski film animowany o odmienności i potrzebie akceptacji. Będzie nie tylko estetyczną ucztą, ale także okazją do przeprowadzenia z uczniami i uczennicami twórczych ćwiczeń kształtujących postawę tolerancji i otwartości wobec tego, co różne i nieznane.

OSWOIĆ NATURĘ

Wyjątkowa filmowa historia Pawła Ziemilskiego wprowadzi nas w świat mieszkańców jednej z dzielnic Dublina znanych ze swojego zamiłowania do dzikich koni. Jej bohaterem jest 14-letni Dylan, który kupuje sobie za pieniądze otrzymane od swojej zmarłej mamy nieoswojonego kucyka. Przeglądając się tej niezwyklej relacji, zastanowimy się nad więzią człowieka z naturą, potrzebami i prawami zwierząt, obowiązkami, jakie niesie ze sobą podporządkowywanie sobie przyrody.

NOWE MEDIA, STARE PROBLEMY

Bohaterowie filmów zaproponowanych w temacie *Nowe media, stare problemy* zmagają się z różnymi dylematami i wyzwaniami, łączy ich jednak przywiązanie do telefonów komórkowych. Co nie znaczy, że korzystają z nich w podobny sposób. Proponujemy dwie wyjątkowe filmowe opowieści, które pozwolą nam przyjrzeć się roli mediów cyfrowych w życiu młodych Europejczyków. Pakiet materiałów pomocniczych pozwoli na przeprowadzenie zajęć wzmacniających kompetencje krytycznego myślenia.

IDEALNA WSPÓLNOTA?

Czy można zaprojektować wspólnotę? Co łączy nas, a co dzieli we wspólnotach, które zamieszkujemy? Co wiemy o swoich sąsiadach – tych najbliższych i tych z pozostałych europejskich krajów? Film Teresy Czepiec o katowickiej „maszynie do mieszkania” pozwoli nam zastanowić się nad tym, jak i obok kogo mieszkamy we współczesnej Europie. Będzie też krótkim wprowadzeniem do fascynującej historii modernizmu, którego wpływy odnaleźć można niemal w każdym zakątku naszego kontynentu.

W KRĘGU PRZEMOCY

W obawie przed wojnami gangów rodzina czarnoskórego Corneliusa Walkera przenosi się z Londynu do cichej dzielnicy w Essex, która okazuje się enklawą dyskryminacji i przemocy. Postawiony wobec perspektywy życia w roli ofiary Cornelius robi wszystko, by dopasować się do otoczenia, dlatego przystaje do grupy agresywnych rasistów. Obsypana nagrodami poruszająca opowieść o cenie, jaką jesteśmy gotowi zapłacić za poczucie bezpieczeństwa, to doskonały wstęp do zajęć antydyskryminacyjnych.

UWAGA: Film dla widzów w wieku co najmniej 15 lat.

SWÓJ, OBCY, INNY

Bohaterowie filmu – Adnan i jego ojciec Sayid – to uchodźcy z Syrii, którzy rozpoczynają nowe życie w Danii. Napięcie i konfliktów nie brakuje, choć osoby z ich otoczenia dokładają wszelkich starań, by dobrze się czuli w nowym miejscu. Kameralna opowieść poświęcona konfrontacji postaw i poszukiwaniu drogi do porozumienia, która pozwoli w empatyczny sposób nawiązać do debat z pierwszych stron gazet i przeprowadzić zajęcia z zakresu edukacji dla różnorodności i równości.

TRADYCJA I POSTĘP

Poruszający film Juanity Wilson, inspirowany książką Swietłany Aleksiejewicz *Krzyk Czarnobyla*. Przedstawia losy rodziny Nikołaja Fomicza Kaługina po eksplozji w elektrowni atomowej w 1986 r. Wypadki sprzed lat przedstawione zostały przez pryzmat osobistego dramatu świadków tamtych wydarzeń. Stanowią inspirację do zajęć poświęconych konfrontacji człowieka z technologią i poszukiwaniu równowagi między prawami jednostki a potrzebami rozwoju społeczeństwa.

BĄDŹ ZMIANĄ! CHÓR

CYTAT Z FILMU

- *Proszę wybaczyć, ale nie chcę już śpiewać w chórze.*
- *Nie bądź głupia. Konkurs jest za kilka dni.*
- *Ale to nie fair, panno Eriko.*

O FILMIE

Budapeszt, lata 90. XX w. Dziesięcioletnia Zsófi przenosi się do nowej szkoły podstawowej, w której początkowo czuje się zagubiona. Zaprzyjaźnia się jednak z Lizą, najpopularniejszą dziewczyną w klasie. Razem z nią zaczyna uczęszczać do słynnego szkolnego chóru, który przygotowuje się właśnie do konkursu. Już wkrótce dowie się, że za popularnością zespołu stoi pewna mroczna tajemnica. Film wielokrotnie nagradzany, m.in. Oscarem dla najlepszego filmu krótkometrażowego (2017) i nagrodą publiczności na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Toronto (2016).

O REŻYSERZE

Kristóf Deák

Węgierski reżyser, scenarzysta, montażyista i producent filmowy. Sławę i przychylność krytyków przyniósł mu film *Chór* (węg. *Mindenki*), nagrodzony Oscarem w 2017 r. dla najlepszego filmu krótkometrażowego. W 2011 r. Deák wyreżyserował odcinki popularnego węgierskiego serialu telewizyjnego *Hacktion*.

NASZE MATERIAŁY

Materiały promują postawę zaangażowania i wzmacniają kompetencje młodych liderów. Zainspirowane filmem rozmowy dotyczące empatii i zapobiegania dyskryminacji pogłębiają zrozumienie dla integracji społecznej i osobistej odpowiedzialności za dobre samopoczucie wszystkich członków zespołu. Analiza chóru jako metafory społeczeństwa tworzy przestrzeń do dyskusji o prawie do samorealizacji w grupie oraz do konfrontacji ze zbiorowym i indywidualnym światopoglądem.

ASPEKTY FILMOWE

Sztuka filmowa jako sposób wyrażania swojej osobowości – to motto naszego zestawu narzędzi. Dzięki analizie struktur kadru i kąta nachylenia kamery uczniowie zyskują lepsze zrozumienie filmowych środków wyrażania siebie. Inne tematy

w materiałach kulturoznawczych to: potęgą opowiadania historii, feministyczny klimat przyjaźni w kinie słowiańskim, bajka jako przestrzeń do wyzwiania się z traumy.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Po obejrzeniu filmu przystąpiliśmy do refleksji nad emocjami metodą jednostówną. Pojawiły się takie słowa, jak odwaga, przyjaźń, niesprawiedliwość, ambicja, potęgą milczenia czy kara. (PIN)

Dagmar Dušková, Gimnazjum, Jindřichův Hradec, Czechy

Przedstawiona w filmie sytuacja okazała się bliska młodym ludziom. Często spotykają się z taką manipulacją, jakiej używał nauczyciel – szantażem emocjonalnym, pozornym przechwalaniem się, odwoływaniem się do emocji, wzbudzaniem poczucia winy itp. Film ułatwi inicjację rozmowy o inkluzywnym przywództwie. (CEO)

Anna Walaszek, IV Liceum Ogólnokształcące
im. Stefanii Sempołowskiej, Lublin, Polska

SPÓJRZ NA MNIE RAFA

CYTATY Z FILMU

Odpowiedziałem ci. Kilkakrotnie. Dlaczego nie odpowiesz na moje pytanie? Nie muszę być tu z tobą. Mam rodzinę. Ona nie jest kryminalistką, mogłaby teraz ze mną odejść.

O FILMIE

Lizbona, 6 rano. Nastoletni Rafa dowiaduje się, że jego mamę aresztowano. Dzięki pomocy znajomego dostaje się do centrum miasta, skąd wyrusza na komisariat. Czeką na zwolnienie matki. Czas mija, lecz Rafa nie chce wrócić sam do domu. Krótkometrażowy film ukazujący dorosłe problemy, z jakimi boryka się nastoletni bohater, został nagrodzony Złotym Niedźwiedziem na Berlinale w 2012 r.

O REŻYSERZE

João Salaviza

Portugalski reżyser filmowy i aktor. Studiował w lizbońskiej szkole teatralnej i filmowej oraz na Universidad del Cine w Buenos Aires (Argentyna). Zadebiutował krótkometrażową *Areną*, za którą zdobył Złotą Palmę na Festiwalu Filmowym w Cannes (2009). W 2012 r. jego film *Rafa* zdobył Złotego Niedźwiedzia dla najlepszego filmu krótkometrażowego na 62. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie.

NASZE MATERIAŁY

Uczniowie uświadomią sobie realia życia wielu europejskich dzieci oraz tego, jak postęp gospodarczy i społeczny w całej Europie często maskuje istnienie grup osób nieuprzywilejowanych. Poznając perspektywę dziecka, któremu odmówiono odpowiedniej opieki i ochrony, uczniowie rozwiną empatię. Materiały zawierają odniesienie do Konwencji o prawach dziecka, które umożliwi dyskusję na temat właściwego traktowania i praw człowieka.

ASPEKTY FILMOWE

Materiały prezentują estetykę New Wave oraz filmowe interpretacje dylematów *coming-of-age* (dorastania). Analiza zarówno wyraźnie ukazanych, jak i ukrytych elementów świata filmu pokaże uczniom, w jaki sposób twórcy filmowi dostarczają widzom wizualne wskazówki co do intencji i sytuacji bohaterów.

SŁOWA REŻYSERA

– W twoich filmach władza jest zawsze obecna poza ekranem.
– (...) Uważam, że przemoc instytucji charakteryzuje się właśnie ich niewidzialnością. Dlatego we wszystkich moich filmach, kiedy filmuję jakąś instytucję, czy to szkołę, szpital, czy policję, lubię wyobrażać je sobie w kontekście społeczeństwa, w którym funkcjonują. Tego rodzaju brak przeciwwagi to także możliwość oddania postaciami, które kręcę, gestu przewrotu. Ten dyskomfort postaci w istocie odzwierciedla też samą instytucję. (wywiad dla Â pala de Walsh)

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Zaproponowałam uczniom, aby indywidualnie scharakteryzowali rodzinę Ruffy. Niektórzy z nich utożsamiali się z jego problemami, a wszyscy mu współczuli, bo jako młody chłopiec musiał wcielić się w rolę dorosłego. (OFDL)

Alice Ferro, Liceum Ogólnokształcące
im. Dr. José Afonso, Seixal, Portugalia

Niektóre artykuły Konwencji o prawach dziecka wywołały żywą dyskusję. Uczniów interesowało, co oznacza „prawo do bycia wysłuchanym” lub jak w praktyce realizowane jest „prawo do wypoczynku”. (PIN)

Jiří Krejčí, Gimnazjum Česká, Czeskie Budziejowice, Czechy

NIE JESTEŚ SAM SŁUCHAM

SŁOWA REŻYSERKI

Dziecięcy „aktorzy” naprawdę wczuli się w swoje role. Coś nagle się z nimi stało, kiedy wykonywali telefony. Spodziewałam się, że wyjdą z roli albo zaczną chichotać, albo cokolwiek innego, ale oni potraktowali to poważnie. Naprawdę w to weszli – myślę, że po części dlatego, że widzieli siebie w tych historiach. Jedna dziewczyna rzeczywiście płakała, choć ja jej o to nie prosiłam. Nawet nie wiem dlaczego. Coś w tej „historii” ją poruszyło.

Wszystkie ujęcia – poza tymi z kotami i świnkami morskimi, które sfilmowaliśmy w studio – zostały wykonane przez dzieci. Poprosiliśmy na przykład dziewczynę w ośrodku dla uchodźców, aby nakręciła to, co widzi przez okno, tak aby odzwierciedlić to, jak się czuje.

O FILMIE

Słucham (hol. *Luister*) to zapis rozmów telefonicznych dzieci i młodzieży dzwoniących na telefon zaufania. Dokument przybliża pracę konsultantów i problemy, z jakimi borykają się młodzi ludzie.

O REŻYSERCE

Astrid Bussink

Holenderska filmowczyni, która zadebiutowała dokumentem *Angelmakers*. Mieszka i pracuje w Amsterdamie, gdzie nakręciła pełnometrażowy dokument *De verloren kolonie* oraz osobisty dokument *Mijn Enschede* o eksplozji w magazynie fajerków w Enschede w 2000 r., w której zginęły 23 osoby, 1000 zostało rannych, a wiele domów (w tym dom Astrid) – zniszczonych.

NASZE MATERIAŁY

Lekcja zostaje poświęcona problemowi dbania o swoje zdrowie (fizyczne i psychiczne) oraz wspierania osób zmagających się z trudnościami. Młodzież dowie się o telefonach zaufania i innych miejscach udzielających pomocy psychologicznej. Film i proponowane zajęcia staną się doskonałą okazją do wyjścia naprzeciw nastoletnim lękom, niepokojom i różnym negatywnym uczuciom wobec innych, a także do nauki, jak postępować w odniesieniu do tych nastrojów.

ASPEKTY FILMOWE

Zajęcia proponowane w materiałach pomogą uczniom pojąć, jakim ważnym elementem filmowego języka jest dźwięk. Analiza wizualnych i akustycznych aspektów oraz kreatywne zadania rozbudzą ich wyobraźnię, przygotowując do przyszłych prób tworzenia filmów.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Uczniowie bardzo docenili fakt, że operatorzy infolinii w filmie najczęściej słuchali, nie udzielali porad, nie krytykowali. Podobało im się, że dzieci mogły w razie potrzeby ponownie zadzwonić na infolinię. (PIN)

Kateřina Sedláčková, Waldorfska Škola Podstawowa,
Pardubice, Czechy

Wbrew powszechnemu przekonaniu młodzi ludzie również stają przed codziennymi wyzwaniami. Niektórzy przesadnie idealizują młodość, skupiając się tylko na pozytywach. Po drugie, warto uświadomić młodym ludziom, że istnieje coś takiego jak telefon zaufania. (CEO)

Agnieszka Matwiejczuk, Technikum Zawodowe nr 4, Zamość, Polska

NIE JESTEŚ SAM STRACH – MAŁY ŁOWCA

SŁOWA REŻYSERA

Kino to sztuka wcielania się. Słowa nie zawsze są więc potrzebne, czasami wystarczy gest, dźwięk, ruch kamery, by przekazać ideę, sensację. Nie jest to łatwe do uchwycenia, ale kiedy się uda, to samo w sobie jest nagrodą.

O FILMIE

Dom na wsi. Chłodny dzień w listopadzie. W kącie ogrodu cicho czeka dziecko.

O REŻYSERZE

Laurent Achard

Francuski scenarzysta i reżyser, wielokrotnie nagradzany za swoje filmy dokumentalne i krótkometrażowe.

NASZE MATERIAŁY

Materiały koncentrują się na takich tematach, jak przemoc domowa, pomoc terapeutyczna i profesjonalne doradztwo społeczne. Opracowane z myślą o edukacji poprzez film jako narzędzie budowania empatii, pomogą uczniom skupić się na małych i większych dziecięcych dramatach w ulotnej, wielowarstwowej rzeczywistości. Dzięki temu skromnemu filmowi uczniowie doświadczą potęgi obrazu – cały obraz zawiera tylko jedno 7-minutowe ujęcie z kamery, wystarczające jednak do zrozumienia sytuacji, w jakiej znajduje się chłopiec.

ASPEKTY FILMOWE

Materiały filmoznawcze wspomagające pracę z tym filmem sprawiają, że uczniowie docenią siłę niedopowiedzenia. *Strach – mały łowca* (fr. *La Peur, petit chasseur*) pozwala nam spojrzeć na ważną koncepcję w kinie: przestrzeń poza kadrem, czyli to, co nie jest widoczne w kadrze, ale może być zasugerowane przez dźwięki, cienie czy kierunek spojrzenia aktorów. (Cyril Béghin, materiały „Lycéens au cinéma”)

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

*Ze względu na reakcje i perspektywy, które się dzięki nim wyłaniają, kino jest ściśle związane z tematyką obywatelstwa. Sposób, w jaki sytuacja przemocy domowej jest opisywana kinematograficznie w *Strach – mały łowca*, prawie wyłącznie przy użyciu dźwięków, wymaga niemal całkowitego zanurzenia się widzów-uczniów zmysłami, gdy poruszane są takie kwestie, jak (nie)równość płci, przemoc domowa itp. (OFDL)*

Nuno Santos, Szkoła Podstawowa i Średnia D. Martinho Vaz de Castelo Branco (Grupa Szkół), Póvoa de Santa Iria, Portugalia

Oglądaliśmy film w ciszy, a następnie rozmawialiśmy o tym, jak radzić sobie z przemocą zarówno w rodzinie, jak i w szkole. Młodzież miała wiele pytań do filmu, typu: „Co się stało w domu?”, „Dlaczego matka nawet nie próbuje okazać miłości?”. (CEO)

Bogusława Grudzińska, Szkoła Podstawowa, Bargłów Kościelny, Polska

NIE JESTEŚ SAM BYŁEM ZWYCIĘZCĄ!

SŁOWA REŻYSERA

Czytałem o uzależnieniu od gier komputerowych przed nakręceniem filmu i byłem zainteresowany tym, że osoby, z którymi przeprowadzano wywiady, same nie były graczami. Zamiast tego zawsze wydawały się albo ekspertami, albo zaniepokojonymi rodzicami. Tak więc przeprowadziłem wywiady z około 20 graczami, aby zrozumieć z pierwszej ręki, jak ludzie uzależniają się od gier wideo, dowiedzieć się, co ich do nich przyciągnęło i jak to jest próbować rzucić granie. Z tych wywiadów wyłuskałem trzy historie, które wzajemnie się uzupełniały, i wykorzystałem audio, żeby zanimować film w stylu gry.

O FILMIE

Byłem zwycięzcą (szw. *Jag var en vinnare*) to trzy historie osób uzależnionych od gier komputerowych, reprezentowanych przez wygenerowane komputerowo awatary. Film opowiada ich perypetie i pokazuje, jak ogromny wpływ na ich życie miało uzależnienie.

O REŻYSERZE

Jonas Odell

Szwedzki reżyser. W swoim dorobku ma wiele wideoklipów, reklam i filmów krótkometrażowych, m.in. dla zespołu U2.

NASZE MATERIAŁY

Materiały poświęcone są uzależnieniu od gier wideo, przede wszystkim radzeniu sobie z nim. Uczniowie dowiedzą się, jak gra komputerowa może wpływać na relacje międzyludzkie i codzienne życie, oraz uświadomią sobie, że granie może zarówno dawać radość, jak i być szkodliwe.

ASPEKTY FILMOWE

Główny problem poruszony w dyskusji na temat filmu *Byłem zwycięzcą* to sposób, w jaki awatary z gry odpowiadają osobowości gracza.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Niektórzy z uczniów wspomnieli, że umawiali się później z graczami internetowymi/przyjaciółmi i wychodzili razem, inni nie mieli Internetu w domu, ponieważ ich rodzice zauważyli, że grają coraz częściej, niektórzy mają limit czasowy na granie. Wniosek z dyskusji był taki, że nic nie jest czarne ani białe i dobrze jest znać ryzyko związane z graniem w gry na komputerze i telefonie komórkowym. (PIN)

Kateřina Sedláčková, Waldorfska Škola Podstavova, Pardubice, Czechy

Film Byłem zwycięzcą przewrotnie wykorzystałam nie jako podstawę do dyskusji o uzależnieniach i ucieczce od prawdziwego życia, ale możliwość znalezienia filmowych i literackich przykładów bohaterów, którzy byli w stanie podnieść się z czarnego dna rozpacz. (CEO)

Elżbieta Bartoszek, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Wyplera, Ruda Śląska, Polska

NIEZNANE TERYTORIUM

TRAGICZNA HISTORIA Z HAPPY ENDEM

SŁOWA REŻYSERKI

Wychowałam się w małym miasteczku, a moją rodzinę można by nazwać dysfunkcyjną; w małej społeczności różnica jest bardzo widoczna i tak było z moją rodziną. Byłyśmy z siostrą córkami kobiety, którą uznawano za dziwną, i również uważano nas za inne, a to naznaczyło moje dzieciństwo i stworzyło poczucie samotności. Stąd moje opowieści z trylogii.

O FILMIE

Tragiczna historia z happy endem (port. *História Trágica com Final Feliz*) jest historią dziewczynki, „której serce biło szybciej niż innym ludziom”. Dziewczynka czuła się nieszczęśliwa i wyobcowana ze względu na swoją odmienność. Aż pewnego dnia... Drugi w trylogii animowanych filmów krótkometrażowych Reginy Pessoa o dzieciństwie zdobył wiele nagród, stając się jednym z najbardziej uznanych filmów animowanych w Portugalii.

O REŻYSERCE

Regina Pessoa

Portugalska animatorka. W dzieciństwie nie miała telewizora, więc spędzała czas na czytaniu, słuchaniu starszych, opowiadaniu historii, a także malowaniu drzwi i ścian domu babci za pomocą węgla drzewnego. Ukończyła malarstwo na Uniwersytecie w Porto w 1998 r. W 1992 r. rozpoczęła pracę w Filmógrafo-Estúdio de Cinema de Animação w Porto, gdzie współpracowała jako animatorka przy różnych filmach. Jej krótkometrażówka *Tragiczna historia z happy endem* jest najczęściej nagradzanym portugalskim filmem w historii.

NASZE MATERIAŁY

Od ogólnego sloganu „różnorodność jako wartość” do jej głębokiego zrozumienia – materiały oferują taką właśnie drogę w ramach prac nad tym filmem. Zapoznanie się z jego symboliką wzmocni zrozumienie przez młodych widzów potrzeb innych, w tym osób niepełnosprawnych i mających problemy emocjonalne. Przedstawione scenariusze lekcji mogą być również dobrym zaczątkiem rozmów o mechanizmach wykluczenia grupowego.

ASPEKTY FILMOWE

Materiały dają możliwość bliższego przyjrzenia się kwestiom świadomości artystycznej i samoświadomości. Zajęcia i odczyty pomogą w refleksji nad tym, jak zbudować dialog z odbiorcą, aby pomysły twórcy były dobrze zrozumiane, a wyobraźnia odbiorcy pobudzona.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Film Tragiczna historia z happy endem szczególnie spodobał się uczniom. Był to film pozornie prosty, ale po dyskusji uświadomili sobie różne wymiary podejścia do problemu różnic i dyskryminacji, a nawet kwestii wolności i pogoni za marzeniami. (OFDL)

Isabel Nunes de Sousa, Liceum Ogólnokształcące im. Rainha Dona Amélia, Lizbona, Portugalia

Uczniowie lubili tę dziewczynę, bo się nie bała, nie poddawała, zwracała uwagę na potrzeby innych. Według nich najbardziej pomogło jej to, że zaczęła kochać siebie tak, jaka była, że zaakceptowała swoją odmienność i przestała się ukrywać. (PIN)

Zuzana Paseková, Akademia Biznesu w Karlínie, Praga, Czechy

NOWE MEDIA, STARE PROBLEMY

DZIEWCZYNA Z INSTAGRAMA

CYTAT Z FILMU

*Jeśli nie dam posta, ludzie przestaną mnie śledzić.
Skreślą mnie.*

O FILMIE

Dziewczyna z Instagrama (org. *The Girl of 672k*) to historia 15-letniej Annegien z Holandii, która opowiada o swojej karierze na popularnych portalach społecznościowych. Dzięki artystycznym zdjęciom zyskała ponad 672 tys. obserwujących na Instagramie, a wraz z nimi dylematy dotyczące granic prywatności i kosztów sławy.

O REŻYSERCE

Mirjam Marks

Holenderska dokumentalistka mieszkająca w Amsterdamie. Nakręciła kilka filmów dokumentalnych dla telewizji, w tym 10-częściowy serial *Wie niet weg is, is gebleven* (2000). Odcinki wyreżyserowało wielu filmowców, a serial był pokazywany na IDFA. Marks stworzyła także serię *B.E.T.O.N.* (2008)

dla stacji VPRO. W 2016 r. zrealizowała krótkometrażowy dokument *Merna in de spotlight*, będący częścią cyklu edukacyjnych filmów dokumentalnych *Mensjesrechten*.

NASZE MATERIAŁY

Zestaw materiałów jest przeznaczony do przeprowadzenia istotnych i wciągających lekcji poświęconych wpływowi Internetu i mediów społecznościowych na codzienne życie nastolatków. Będą one inspiracją do dialogu pomiędzy aktywnymi i biernymi użytkownikami sieci, twórcami w świecie mediów cyfrowych i sceptykami. Pytania dotyczące wykluczenia cyfrowego i (nie)równości pomogą odnieść się do ostatnich wydarzeń i eksplozji aktywności w sieci.

ASPEKTY FILMOWE/KULTUROWE

Motyw przewodni prezentowanych materiałów to autoekspresja nastolatków i ich cyfrowych kreacji. Istotne będą również analiza kadru i rola subiektywnej kamery w tworzeniu autonarracji.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

*Otwarty umysł, nakręcony w stylu vloga
z mnóstwem ciekawych ujęć i klatek, inspirujący
do dyskusji o relacjach rodzinnych, stereotypach
dotyczących etyki nowych mediów i rozwoju
osobistego, a także o koncepcji sztuki.* (CEO)

anonimowy głos z kwestionariusza oceny programu

*Zdecydowana większość z nich wyraziła
przekonanie, że Annegien jest uzależniona
od Instagrama. Dlaczego miałyby stracić
zwolenników, gdyby nie produkowała obrazów
niczym maszyna? Dlatego uczniowie mówili
jednogłośnie o jej uzależnieniu.* (PIN)

Stanislav Švejcar, Gimnazjum, Litomyšl, Czechy

NOWE MEDIA, STARE PROBLEMY

KIM HOLLAND

SŁOWA REŻYSERKI

Pracuję na Bałkanach od dawna i ten wątek ciągle powraca. Jest tu wiele kolorytu, ale jednocześnie wojna jest wciąż tak namacalna. Kiedy przeczytałam w „The Correspondent” artykuł o tym, że coraz więcej osób z Kosowa przybywa do Holandii w ramach „strumienia uchodźczego”, zaczęłam zajmować się tematem.

O FILMIE

Kim Holland (hol. *Kiem Holijanda*) to historia dwóch braci, 13-letniego Andiego i 20-letniego Florista, mieszkających w biednej i opuszczonej wiosce w Kosowie. Sprzedając mleko, zarabiają tyle, aby utrzymać rodzinę. Kiedy Andi odkrywa kartę holenderskiej gwiazdy porno w sypialni, stwierdza, że potrzebuje telefonu, by ją obejrzeć. Ma na tym punkcie obsesję – do tego stopnia, iż nie zauważa, że jego brat postanowił dziś z nim się pożegnać... Film był wielokrotnie nominowany i nagradzany na wielu festiwalach, zdobył m.in. Kryształowego Niedźwiedzia – Nagrodę Jury Młodych Generacji 14plus dla najlepszego filmu krótkometrażowego na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie w 2018 r.

O REŻYSERCE

Sarah Veltmeyer

Reżyserka i scenarzystka z Amsterdamu. Swój pierwszy film krótkometrażowy, *Gotta*, nakręciła w 2015 r. jako samouk. W następnym roku Holenderski Fundusz Filmowy zapewnił jej budżet na realizację drugiego filmu krótkometrażowego, *Kim Holland*. W 2018 r. Sarah ukończyła trzeci film krótkometrażowy, zatytułowany *Never Forget*.

NASZE MATERIAŁY

Działania nawiązujące do tego filmu kontrastują sytuację bohaterów z przedstawioną w *Dziewczynie z Instagrama*, co rodzi ciekawe pytania: czy dostęp do nowych technologii jest codziennością, czy przywilejem zamożnych państw? Jakie są sposoby wykorzystania tych samych urządzeń w różnych krajach?

ASPEKTY FILMOWE

Materiały skupiają się na analizie klatek, nietypowych ustawieniach kamery i konstrukcji (podwójna klatka), pokazując, jak budować atmosferę i psychologiczne napięcie. Odczyty i eseje filmowe analizują wizjonerskie sposoby ukazywania symbolicznych momentów życiowych przełomów: wyjazdów i dorastania.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Jest to opowieść o braterskiej miłości, temat nowych mediów (w tym przypadku smartfona) jest tylko pretekstem do tych rozmów. Telefon dla głównego bohatera staje się jedynym sposobem na kontakt z ukochanym bratem, jest mostem łączącym ludzi. (CEO)

Joanna Klimczak, Technikum nr 4, Bytom

IDEALNA WSPÓLNOTA

SUPER- JEDNOSTKA

SŁOWA REŻYSERA

Superjednostka ma niesamowitą strukturę i bardzo chciałam, aby ten blok był bohaterem mojego filmu. Blok i cała ta maszyneria, która jest z nim związana. Chciałem zrobić film o tym, czym jest dla nas mieszkanie i jak na nas wpływa, jak żyjemy. Z zawodu jestem architektką i choć pracuję dopiero od pięciu lat, kwestie relacji człowieka z otoczeniem nadal wydają mi się bardzo interesujące. Podczas sesji zdjęciowej wchodziliśmy w różne zakamarki Superjednostki; chcieliśmy stworzyć wrażenie, że wchodzimy w brzuch wieloryba, serce tej struktury.

O FILMIE

Dwudziestominutowy dokument będący debiutem reżyserskim Teresy Czepiec wyświetlano na najważniejszych polskich i światowych festiwalach filmowych, na wielu z nich został wyróżniony i nagrodzony. Ukazuje migawki z życia mieszkańców katowickiej Superjednostki: ogromnego bloku mieszkalnego, jednego z największych w Polsce – z 762 mieszkaniami, w których może mieszkać nawet 3000 ludzi. Bohaterami filmu są właśnie mieszkańcy Superjednostki.

O REŻYSERCE

Teresa Czepiec

Reżyserka filmów krótkometrażowych, scenarzystka, storyboardzistka. Studiowała architekturę i sztuki wizualne w Le Fresnoy we Francji oraz reżyserię na WRiTV w Katowicach. Ukończyła też kurs DOK PRO w Szkole Wajdy. Urodziła się w Belgii, pracuje w Polsce i we Francji.

NASZE MATERIAŁY

Kamera odsłania to, co niewidoczne, i oferuje nowy sposób patrzenia na znane twarze i otoczenie. Zajęcia oferowane w planie lekcji pomogą uczniom pójść w ślady reżysera, ćwiczyć spostrzegawczość i pogłębiać refleksję o swojej dzielnicy. Prezentowane pytania do dyskusji mogą zostać wykorzystane do rozmowy o tym, co to znaczy żyć w społeczności jako aktywny obywatel.

ASPEKTY FILMOWE

Poszukując wspólnego mianownika wśród zróżnicowanych europejskich krajobrazów, trafiamy na modernizm, który wywarł trwały wpływ na kulturę kontynentu. Opowieść o Superjednostce pomoże uczniom dowiedzieć się więcej o tym potężnym ruchu filozoficznym i artystycznym. Dodatkowymi tematami są: relacja sztuki i rzeczywistości, filmy inspirowane konkretnymi miejscami, dokumentacja, której stworzenie jest potrzebne przed własną produkcją filmową.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Film wprowadza uczniów do rozmowy na temat komunikacji społecznej, stylu życia i kontaktów międzyludzkich. Jest to ciekawy pretekst do rozmowy nie tylko na te tematy, ale również na temat przyszłości architektury i urbanistyki miast przyszłości. (CEO)

anonimowy głos z kwestionariusza oceny programu

Rozmawialiśmy o atmosferze szkoły i o tym, jak wpływają na nią uczniowie i pracownicy, którzy w przeszłości studiowali i pracowali w tym budynku. (PIN)

Jiří Krejčí, Gimnazjum Česká, Czeskie Budziejowice, Czechy

W KRĘGU PRZEMOCY

CZARNA OWCA

SŁOWA REŻYSERA

Film jest próbą ożywienia niektórych z naprawdę bolesnych wspomnień z przeszłości Corneliusa, stąd jego szczera, naturalna reakcja, „vérité”, podczas konfrontacji z nimi.

O FILMIE

Po głośnym morderstwie Damiloli Taylora rodzina Corneliusa wyprowadza się z Londynu. Kiedy się okazuje, że ich nowe miasto jest rządzone przez rasistów, Cornelius wykonuje drastyczny krok, aby przetrwać. W 2019 r. film *Czarna owca* (ang. *Black Sheep*) został nominowany do Oscara w kategorii najlepszy film dokumentalny krótkometrażowy oraz do Europejskiej Nagrody Filmowej w tej samej kategorii.

UWAGA: film dla widzów w wieku co najmniej 15 lat.

O REŻYSERZE

Ed Perkins

Nagradzany twórca filmów dokumentalnych, mieszkający i pracujący w Londynie. W 2015 r. został nazwany BAFTA Breakthrough Brits. Reżyserował, kręcił i redagował dla „National Geographic”, BBC, Channel 4, „The New Yorker”, Stateless Media, „Vanity Fair”, „The Guardian” i Focus Features.

NASZE MATERIAŁY

Historia dojrzewania przedstawiona w filmie zostaje wykorzystana do pokazania różnych perspektyw i postawienia uczniów przed wyzwaniem: muszą zmierzyć się z własnymi uprzedzeniami i stereotypami. Działania przedstawione w planie lekcji pomogą radzić sobie z presją rówieśniczą i wzbogacą refleksję nad strategiami, które wybieramy w celu uzyskania akceptacji innych.

ASPEKTY FILMOWE

Materiały w tej sekcji skupiają się na relacji uczniów z filmami i są okazją do rozmów o emocjach, osobistych doświadczeniach i skojarzeniach wywoływanych przez projekcje. Teksty eksperckie badają estetykę klipu wideo oraz rolę filmu jako narzędzia pamięci zbiorowej.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Film był częścią cyklu działań społecznych realizowanych przez uczniów w zakresie edukacji antydyskryminacyjnej. Pokazany przed spotkaniem z Żywą Biblioteką i wolontariuszami z zagranicy (...) wzbudził silne emocje. (CEO)

anonimowy głos z kwestionariusza oceny programu

SWÓJ, OBCY, INNY

OJCIEC ADNANA

CYTAT Z FILMU

- *Jestem lekarzem w Syrii.*
- *Okej, więc był pan lekarzem.*
- *Nie, jestem lekarzem.* (Sayid, ojciec Adnana)

O FILMIE

Film *Ojciec Adnana* (oryg. *Abu Adnan: Adnan's Father*) opowiada historię Sayida i jego syna Adnana, uchodźców z Syrii, którzy znaleźli schronienie w Danii i próbują zaadaptować się w nowym środowisku. Na swojej drodze spotykają wielu życzliwych ludzi, jednak dochodzi między nimi do spięć i konfliktów. Jak odnajdą się w nowej rzeczywistości? Film zdobył nagrodę za najlepszy scenariusz na festiwalu filmowym Grand OFF w 2018 r.

O REŻYSERCE

Sylvia Le Fanu

Duńska reżyserka filmowa urodzona w Londynie. W 1993 r. przeniosła się do Ebeltoft, gdzie jej ojciec, Mark Le Fanu, pracował w Europejskiej Akademii Filmowej. Zdobyła tytuł licencjata w dziedzinie filmu i mediów na Uniwersytecie Kopenhaskim, studiowała w Kopenhaskiej Szkole Filmowej i Fotograficznej. Nominowana do duńskiej nagrody filmowej Robert.

NASZE MATERIAŁY

Plan lekcji przyczyni się do lepszego zrozumienia przez uczniów podróży, jaką zmuszeni są przebyć uchodźcy i imigranci, oraz zmagają, z którymi mierzą się w nowych miejscach zamieszkania. Poprzez badanie języka filmowego uczniowie przeanalizują postaci, aby zinterpretować ich zachowania z punktu widzenia własnych doświadczeń i sytuacji życiowej. Poszerzą przy tym wiedzę na temat obcości, obejmującą aspekty językowe, kulturowe i religijne.

ASPEKTY FILMOWE

Materiały filmowe poszerzają tematykę różnic i relacji międzyludzkich. Czy świadome kreowanie przestrzeni w filmie wpływa na nasze rozpoznanie wyjątkowości/inności? Jak widzowie postrzegają relacje między bohaterami na podstawie niewerbalnego języka ciała, którym posługują się aktorzy?

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Po raz pierwszy w trakcie realizacji programu powstała luka pomiędzy nauczycielem a uczniami. Moi uczniowie dużo mówili o cierpieniu Adnana, podczas gdy cierpienie jego ojca nie było dla nich oczywiste. Adnan jest im bliższy i prawie fizycznie „czuli jego wstyd”. (CEO)

Elżbieta Bartoszek, Szkoła Podstawowa nr 2
im. Jana Wyplera, Ruda Śląska, Polska

OSWOIĆ NATURĘ

MIEJSCY KOWBOJE

SŁOWA REŻYSERA

Wielu nastolatków z nieuprzywilejowanych środowisk fascynuje się etosem jeździeckim, a ponieważ konie były łatwo dostępne na wolności lub na targach, takich jak słynny Smithfield Horse Fair, zaczęli łapać lub kupować własne kucyki. W 1997 r. weszła w życie ustawa o kontroli koni, w wyniku czego stopniowo zanika miejska kultura jeździecka.

O FILMIE

Dylan mieszka w Dublinie, w tzw. złej dzielnicy: Clondalkin, znanej z kultury „miejskich kowboi”, czyli nastolatków nielegalnie hodujących dzikie konie. „Kowboje” całe dnie spędzają, jeżdżąc na oklep, a nocą wypuszczają konie na wolność ze względu na oficjalne zakazy (władze miejskie zwalczają te zwyczaje). Osierocony i wychowywany przez dziadków 14-letni Dylan swojego pierwszego konia nazywa imieniem zmarłej matki – Shelly. *Miejscy kowboje* to opowieść o miłości, marzeniach i szalonej przygodzie, jaką jest pasja do dzikich koni.

O REŻYSERZE

Paweł Ziemilski

Absolwent PWSFTviT w Łodzi oraz Szkoły Wajdy w Warszawie. Nominowany do nagrody IDFA za film dokumentalny *Rogalik* (2012), nagradzany również m.in. na festiwalu ZagrebDox, festiwalu Alcine (nagroda główna), festiwalach w Oberhausen, Pekinie, Bukareszcie i Krakowie. Oprócz reżyserii zajmuje się animacją społeczną – organizuje warsztaty dla tzw. trudnej młodzieży.

NASZE MATERIAŁY

Materiały dotyczące tego filmu zgłębiają dylemat moralny w nim poruszony: czy mamy prawo leczyć nasze rany kosztem innych stworzeń? Refleksja na ten temat doprowadzi do bardziej ogólnych zagadnień z zakresu ekologii oraz odpowiedzialności za zwierzęta i przyrodę.

ASPEKTY FILMOWE/KULTURALNE

Dzięki pracy z materiałami zarówno uczniowie, jak i nauczyciele lepiej rozumieją film dokumentalny i rozważą jego potencjał promowania zmian społecznych. Inne poruszane tematy to zderzenie natury i kultury oraz konwencje i gatunki filmowe w nawiązaniu do klasycznych zachodnich historii o dojrzewaniu.

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Uczniowie wyrażali głównie smutek, martwili się o brutalne traktowanie zwierzęcia. Polecam wykorzystanie tego filmu również na lekcjach ukierunkowanych na radzenie sobie z negatywnymi emocjami. (PIN)

Andrea Tláskalová, Szkoła Podstawowa im. J. V. Sládka, Zbiroh, Czechy

TRADYCJA I POSTĘP

DRZWI

CYTAT Z FILMU

Położyliśmy ją na drzwiach. Na drzwiach, na których leżał mój ojciec. Na drzwiach, które musiałem ukraść z własnego mieszkania. Nie straciliśmy tylko miasta, straciliśmy cały nasz świat.

O FILMIE

Przejmujący, emocjonalny film, wykorzystujący świadectwo Nikołaja Fomicza Kaługina z książki białoruskiej pisarki i dziennikarki Swietłany Aleksijewicz, zaczyna się od bardzo prostego czynu – kradzieży drzwi. W miarę postępu filmu i rozwoju narracji odkrywamy jednak, że ten akt jest o wiele bardziej skomplikowany, niż początkowo przypuszczaliśmy. Drzwi są bowiem istotną częścią tradycyjnego rytuału, przeprowadzanego przez rodzinę rozpaczającą po tragedii w Czarnobylu.

O REŻYSERCE

Juanita Wilson

Irlandzka reżyserka i pisarka z Dublina. Jej krótkometrażowy film *Drzwi* (ang. *The Door*) otrzymał irlandzką nagrodę filmową i telewizyjną (IFTA) w 2009 r. oraz nominację do Oscara w 2010 r. Jej debiut fabularny *As If I Am Not There* zdobył irlandzką nagrodę filmową i telewizyjną w 2011 r. w kategoriach: najlepszy film, najlepszy scenariusz i najlepszy reżyser.

NASZE MATERIAŁY

Działania i pytania do dyskusji wokół tego filmu pozwalają zrozumieć napięcia między tradycją a nowoczesnością oraz między indywidualnymi potrzebami a presją społeczną. Dodatkowo uczniowie przeanalizują, jak szybkie i natychmiastowe są dzisiejsze wiadomości, jak bardzo stały się one osobiste i to, że każdy ma możliwość podzielenia się swoją historią. Dzięki naszemu zestawowi uwaga uczniów skupi się na nauce przedstawiania części własnej historii rodzinnej.

ASPEKTY FILMOWE

Analiza języka filmowego skupia się na środkach artystycznych stosowanych przez reżysera w celu wzbudzenia empatii wobec bohaterów. Od materiału audiowizualnego i metafor po głębsze zrozumienie i mocno ścierające się opinie – to metody omawiane w materiałach.

Część uczniów postrzegała powrót po drzwi jako akt negatywny – narażał siebie i innych. Inni uczniowie postrzegali to pozytywnie – byli poruszeni, że wrócił do drzwi, że zrobił to dla swojej córki. (PIN)

Bohuslav Sedláček, Szkoła Podstawowa, Vsetín, Czechy

CYTATY Z RAPORTÓW NASZYCH NAUCZYCIELI, OPINIE UCZNIÓW

Film trudny, ale pomocny przy omawianiu np. tradycji i zwyczajów w życiu człowieka, rozmowach o przemijaniu, o motywach wanitatywnych i wartościach w życiu. (CEO)

anonimowy głos z kwestionariusza oceny programu

**CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ**

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Jest największą edukacyjną organizacją pozarządową (NGO) w Polsce. Przy naszym wsparciu nauczyciele wprowadzają do szkół metody i tematy nauczania, dzięki czemu uczniowie lepiej radzą sobie z wyzwaniami współczesnego świata. Prowadzimy programy, które rozwijają pewność siebie, otwartość i krytyczne myślenie, uczą współpracy i odpowiedzialności, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych. Współpracujemy z nauczycielami, dyrektorami szkół oraz dziećmi i młodzieżą, ponieważ edukacja potrzebuje zmian.

Proponowane rozwiązania oparte są na ponad 25-letnim doświadczeniu, wiedzy eksperckiej i współpracy z praktykami. Z naszego wsparcia korzysta około 20 tys. nauczycieli i dyrektorów kilku tysięcy szkół z całej Polski.

Dzięki naszym programom szkoła staje się miejscem wspólnej nauki, ilustrującym siłę obywatelskiego uczestnictwa i solidarności. Pomaga młodym ludziom szukać własnej drogi życiowej, rozwijać ich pasje, otwartość i poczucie odpowiedzialności za świat, w którym żyjemy.

Dążymy do osiągnięcia naszych wartości na trzech poziomach.

Po pierwsze: to, czego naszym zdaniem szkoły powinny uczyć.

Po drugie: to, jak nauczają współpracujący z nami nauczyciele i dyrektorzy.

Po trzecie: to, jak pracujemy na co dzień jako zespół CEO.

THE NERVE CENTRE

To ośrodek edukacji i szkoleń w zakresie mediów cyfrowych w Belfaście i Londonderry w Irlandii Północnej. Centrum jest dynamiczną przestrzenią społeczną i środowiskiem edukacyjnym, które wspiera tworzenie pomysłów, obrazów i innowacji poprzez zapewnianie młodym ludziom szkoleń i praktycznego doświadczenia w branży twórczej w wielu różnych produkcjach – od filmu, animacji i występów muzycznych na żywo po tworzenie komiksów, e-booków i stron internetowych.

Rola The Nerve Centre jako regionalnego ośrodka dla branży twórczej obejmuje:

- prowadzenie dwóch ośrodków kształcenia (w Belfaście i Londonderry), wspierających nauczycieli i uczniów w kreatywnym wykorzystaniu technologii cyfrowej w klasie;
- zorganizowanie sześciu dorocznych szkół filmowych, animacji, gier, projektowania gier, efektów wizualnych, produkcji/kreacji filmowej dla kilkuset młodych ludzi (w wieku 16–19 lat) jako ścieżki kariery w przemysłach kreatywnych;
- wspieranie Moving Image Arts A-Level i GCSE CCEA – kwalifikacji zawodowych w dziedzinie twórczości filmowej, nauczanych w ponad 100 szkołach w Irlandii Północnej;
- produkowanie filmów krótkometrażowych i animacji, z których kilka zyskało uznanie branży, zdobywając nominacje do Oscara (*Dance Lexie Dance*, 1998) i do BAFTA (*The Crumblegiant*, 2008);
- organizacja corocznego Festiwalu Filmowego Foyle w Derry (listopad) i zapewnienie całorocznego programu kulturalnego kin oraz edukacji filmowej.

www.nervecentre.org

OFDL – OS FILHOS DE LUMIÈRE

Został stworzony przez grupę filmowców jako projekt mający na celu podniesienie świadomości kinowej wśród dzieci i młodzieży. Od początku rozwija inicjatywy w dziedzinie edukacji filmowej, realizując warsztaty skupiające filmowców i nauczycieli, dzieci i młodzież, szkoły i obiekty kulturalne, dając dostęp do kultury filmowej wszystkich czasów i stylów – tworząc podstawę do refleksji i spotkania z filmem oraz społecznością. Metodologia OFDL łączy obserwację i refleksję nad treścią oraz językiem kina z praktycznymi eksperymentami pod kierunkiem filmowców i techników filmowych. Praca zespołowa, odpowiedzialność, proces współdzielenia się doświadczeniami – to części procesu kontaktu z filmem. Pokazy, cykle filmowe i spotkania łączą się z warsztatami, pozwalając na wspólną refleksję nad kinem, światem i wykonaną pracą.

JEDEN ŚWIAT NASZYCH SZKÓŁ (JEDEN SVĚT NA ŠKOLÁCH, JŠNS)

To program edukacyjny czeskiej organizacji Ludzie w Potrzebie (People in Need). Od prawie 20 lat pomagamy edukować odpowiedzialnych młodych ludzi we współczesnym świecie, aby podchodzili do informacji w sposób otwarty i krytyczny. Dzięki temu nie pozostają obojętni, chcą coś zmienić, pragną mieć wpływ na rozgrywające się wokół nich wydarzenia.

Nasze materiały dydaktyczne są odpowiedzią na sytuację społeczną oraz aktualne wyzwania stojące przed naszym krajem i światem. Szczególny nacisk kładziemy na ich praktyczne zastosowanie, dlatego wszystkie powstają we współpracy z nauczycielami. Z materiałami JŠNS pracują nauczyciele i uczniowie ponad 3800 szkół podstawowych i średnich.

Za pomocą filmów, dyskusji i zajęć edukacyjnych wprowadzamy do szkół ważne tematy i konkretne historie. Zapewniamy nauczycielom atrakcyjną formę lekcji audiowizualnych, filmów dokumentalnych i materiałów metodycznych, dostępnych online na stronie internetowej jsns.cz. Poszczególne lekcje koncentrują się na bieżących tematach (prawa człowieka, zagadnienia rozwoju, zaangażowanie obywatelskie) oraz na współczesnej historii Czech.

ISBN 978-83-66150-65-2

